

Ile lat mają nastolatki? Czy nastolatki to tylko dziewczęta i młode kobiety czy również chłopcy i młodzi mężczyźni? Od kiedy w polszczyźnie funkcjonuje słowo nastolatek? Skąd wzięły się czterdziestolatki, sześćdziesięciolatki?

Słowo nastolatki jest młodym słowem w języku polskim i – co ciekawe – można podać nawet datę, od kiedy funkcjonuje w polszczyźnie.

Pochodzenie słowa nastolatki

Po 1945 roku, w języku angielskim pojawiło się słowo teenagers, zapisywane też z dywizem jako teen-agers [wym.: tin ejdzers], które zaczęło nazywać młodych ludzi z przedziału wiekowego 13-19 lat. Na „-teen” kończą się angielskie liczebniki od trzynastu do dziewiętnastu.

Na młodszych - mających 11-12 lat - mówiono preteens, pisano też obocznie pre-teens.

W języku polskim odpowiednikiem angielskiego wyrazu nazywającego młodzież w wieku 13-19 lat stał się rzeczownik nastolatki, który utworzono od wyrazu kilkunastolatki; a zatem - nastolatki to skrót wyrazu kilkunastolatki.

Wyraz nastolatki w języku polskim po raz pierwszy pojawił się 2 maja 1959 r. w „Życiu Warszawy”, w felietonie Autentyczny widz. Słowo to wprowadził do obiegu i upowszechnił Władysław Kopaliński. On też wymyślił i wprowadził formy liczby pojedynczej: nastolatek i nastolatka.

Niespodziewana kariera członu „-latek”

Człon „-latek” był elementem rzeczownika nazywającego dzieci, np.: dwulatek, siedmiolatek, kilkulatek. Te wyrazy powstały od przymiotników: dwuletni, siedmioletni, kilkuletni(chłopiec). Zbudowane zostały w ten sposób, że do prefiksu liczebnikowego i rdzenia „lat-” doszedł przyrostek zdrabniający „-ek” (żeński „-ka”), przy czym mianownik liczby mnogiej brzmiał (i nadal brzmi) dwulatki, siedmiolatki.

Kopaliński, wymyślając określenia: nastolatek, nastolatka, nastolatki, rozszerzył zakres znaczeniowy członów „-latek”, „-latka”, „-latki” do kilkunastu lat.

A później wyrazy z cząstką „-latek” zaczęły dotyczyć także osób dorosłych. Jak pisze Maciej Malinowski, „poszliśmy słowotwórczo jeszcze dalej i włączyliśmy do obiegu określenia: dwudziestolatek, trzydziestopięciolatek (...), do dzisiaj raniące uszy dużej grupy

użytkowników polszczyzny, którzy nie potrafią zrozumieć, dlaczego o dojrzałym wiekowo człowieku mówi się... -latek”.

Ale – faktem jest, że powszechnie używa się tych rzeczowników: dwudziestolatek, czterdziestolatek.

Definicja nastolatka

Formułowanie definicji nastolatka pozornie nie sprawia kłopotu, bo przecież – nastolatek to ‘chłopiec mający kilkanaście lat’, a nastolatka to ‘dziewczyna mająca kilkanaście lat’. Problem pojawia się, gdy mówimy o tej młodzieży w liczbie mnogiej, czy nastolatki to tylko dziewczęta, czy osoby obojga płci mające kilkanaście lat?

Zgodnie z definicją w Wielkim słowniku poprawnej polszczyzny PWN z 2008 r., mianownik liczby mnogiej ma postać nastolatki – niezależnie od tego, czy odnosi się do chłopców, czy do dziewcząt, np.: Dwie nastolatki śpiewały. i Dwa nastolatki śpiewały.

Jednak wielu użytkowników języka polskiego zadaje pytanie: Czy zamiast mówić „Przyszły do nas dwa nastolatki” można powiedzieć „Przyszli do nas dwaj nastolatkwowie”? Czy można powiedzieć czterdziestolatkwowie?

Nastolatki czy nastolatkwowie

Słownik podaje, że liczba mnoga od słowa nastolatek powinna brzmieć nastolatki i zaznacza, iż forma nastolatkwowie jest błędna.

Od autora - prognozy

Wyraz nastolatki jest stosunkowo „młody” i formy tego wyrazu mają prawo jeszcze ewaluować. Śmiem twierdzić, że niedługo forma z cząstką „-owie”: nastolatkwowie, sześćdziesięciolatkwowie zostanie uznana za poprawną.

Już część językoznawców dostrzega niezręczność stosowania formy: nastolatki, czterdziestolatki w odniesieniu do mężczyzn. Na przykład prof. Mirosław Bańko z Uniwersytetu Warszawskiego na pytanie, czy obie formy: nastolatki – nastolatkwowie, czterdziestolatki – czterdziestolatkwowie są dopuszczalne, odpowiada: „Nie tylko dopuszczalne, ale nawet faktycznie używane. Można zauważyć, że im starsza grupa wiekowa, tym silniejsza tendencja, aby mówić o niej za pomocą godnościowej formy o zakończeniu „-latkwowie” niż za pomocą lekko lekceważącej formy na „-latki”. Poza tym zakończenie „-latkwowie” ma tę zaletę, że odnosi się tylko do mężczyzn lub towarzystwa o płci

mieszanej, podczas gdy zakończenie „-latki” może też wskazywać na grupę samych kobiet”.

Barbara Ellwart